¡BOMBA!

Dijo Fox con claridad
"A Felipe yo dí el gane...
Y para que no se ufane,
sin la legitimidad"

k'iintsil

Miércoles 4 ti' noviembre ti' u ja'abil 2026

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 12 · NÚMERO 2845 · **www.lajornadamaya.mx**

Estados Unidose' tu éejentaj ka jóok'sa'ak ts'aak ma' ko'oji' ti'al u kaláanta'al ma' u pa'ak'al VIH ti' máak

Administración de Alimentos y Medicamentos de Estados Unidos (FDA, yóok'olal bix u k'aaba' ich inglés t'aane') tu éejentaj jump'éel u genéricoil ts'áak beeta'an ichil tuláakal yóok'ol kaab ku inyectarta'al yéetel ku ts'a'abal ka'atéen ichil jump'éel ja'ab ti'al u kaláanta'al ma' u tsa'ayal VIH. Lela' noj ba'al ti'al ma' u ko'ojtal u ko'onol le ts'aaka', yéetel ti'al u séeb yantal kex ti' 120 nojlu'umo'ob ma' ya'ab náajaltaak'in yani'.

Máax beetmail yéetel múuch'kabilo'obe' áantajnajo'ob ti'al ka séebkunsa'ak u beeta'al le ts'aako'. U k'aaba'e' lenacapavir, ts'o'oke' jo'oljeak k'a'aytabij.

Táan u pa'ata'al ka u tojolt ti' juntúul wíinike' 40 dólares lalaj ja'ab ti' le kaajo'ob tu'ux kun béeytal u ma'anale'. Le je'elo', láayli' leti'e' ku tojoltik ts'aak ku lu'uk'ul sáansamal, láayli' de preventivo te' k'iino'oba'. Ba'ale' inyecciono'obe' maas uts keetel yéetel ts'áak ku lu'uk'ul tumen ma' lalaj k'iino'ob k'a'abéet u ts'a'abali', ts'o'oke' óoli' tu láaj luk'sajo'ob túumben infecciones, beey chíikpaj ti' ka'ap'éel xaak'alo'ob jbeeta'ab yéetel máaxo'ob jach sajbe'entsil yaniko'ob u tsa'ayal ti'ob le k'oja'anilo'.

Máaxo'ob ti' jts'a'abe' ma' mantats' u luk'iko'ob u ts'aakil, ts'o'oke' "wa ma' táan a wuk'ike', mix ba'al kaláantikech ti' VIH", tu ya'alaj Carmen Pérez Casas, máax jo'olbesik u meyajil VIH ichil mola'ay ts'áaj u taak'inil u beeta'al le ts'aako', Unitaid. "Yéetel lenacapavir, maas ma' sajbe'entsil yanik máaki'".

Tu ts'ooke', le ts'aako' unaj u yáantaj ti'al u yéemel le jaytúul máax ti'ob tsaayal VIH, sida, beyxan u kíimil máak tumen. Ichil ba'ax a'alab tumen Organización Mundial de la Salud (OMS), 41 millonesil máako'ob ichil tuláakal yóok'ol kaabe' kuxa'an yéetel VIH, ts'o'oke' yaan kex 570 mil máak jkíim yóok'olal ba'axo'ob yaan ba'al u yil yéetel virus, le ja'ab máaniko'.

Ts'íib yéetel oochel Ap / P 16